

hopisů za předváleč. zajišť. dluh., lit. A a $3\frac{1}{2}\%$ dluhopisů za předvál. zajišť. dluh., lit. B.

Veliké zjednodušení trhu státních ukládacích papírů je zjevné již prostým pohledem na kursovní lístek; leč vedle tohoto zevního zjednodušení nutno mít na zřeteli i její příznivé důsledky pro administrativu státní správy, pro peněžní ústavy jako uschovatele a konečně i pro majitele státních papírů.

Zvolnění vzestupu kursového na akciovém trhu a později se do stavivší oslabení kursů přivedilo v říjnu větší realisace spekulačních posic v akciových hodnotách, zvláště od místní spekulace, a zájem trhu se počal obracet opět ke státním ukládacím papírům. Spekulace však, nespokojena s klidným kursovým vývojem státních půjček, počala své posice likvidovat a prodávala, zatím co se v trhu objevovaly koupě širšího obecenstva, jež si počítalo uvědomovati nová hlediska, s nichž nutno trh ukládací posuzovat. Není sporu o tom, že tehdy, až kursové vzestupy na akciovém trhu přestanou být tak výrazné, jako tomu bylo zvláště v některých obdobích roku 1936, počne se opět uvažovati o rentabilitě uloženého kapitálu; pak ovšem přijde státní ukládací papír daleko důrazněji ke cti, jako ústroj nejen náležitě lukrativní, ale i kdykoliv a v jakémkoliv množství bez velkého kursového risika realisovatelný.

Na této skutečnosti nemění ničeho ani to, že v listopadu a v prosinci nastal obrat na akciovém trhu, a že tu zavládla znova pevná nálada, která obrátila opět všechnu pozornost k hodnotám dividendovým. Také prolongace státních pokladních poukázelek, splatných k 1. listopadu, ovládla zájem investorů z ukládacího trhu, který však přes to zůstává zcela klidný.

Z tohoto stručného vylíčení vývoje trhu státních ukládacích papírů v roce 1936 je snad patrno, jak nás státní papír přes mnohé nepříznivé zjevy ve světovém hospodářství, jež nemohly přirozeně zůstat bez vlivu na naše poměry, obhájil čestně svoji funkci „ukládací hodnoty“. Není nejmenší pochyby o tom, že tomu bude tak i v budoucnu, tím spíše, že předpoklady pro to se utvářejí příznivěji, než tomu bylo až dosud, v dobách hospodářského i politického neklidu, jenž trval již mnoho let, tedy příliš dlouho, než aby nebylo možno právem doufati, že jest již, ne-li u konce, tedy alespoň blízko něho. Není to jenom víra, ale i přesvědčení, k nimž dávají právo skutečnosti postupujícího hospodářského vzestupu našeho státu.

F r a n t . Š p i č k a .

VÝVOJ MEZD V ČESKOSLOVENSKU.

Kupní síla mezd tvoří důležitý článek konjunkturního zkoumání. Její křivka tvoří střed mezi konjunkturně nejcitlivější složkou hospodářství (na příklad indexem průmyslové výroby) a naopak konjunkturně nejnepružnější složkou (na příklad spotrebou různých statků na hlavu obyvatele). V dosavadním studiu konjunktury u nás chyběly soustavné a úplné údaje o mzdách jako celku. Nyní je však můžeme počítati alespoň v hrubých obrysech. V zářijovém čísle Zpráv Národní banky československé byly uveřejněny měsíční průměry pra-

covních důchodů na hlavu a pracovní den na základě údajů o nemocenském pojištění u Ústřední sociální pojišťovny, a to za léta 1929 až 1936. „Pojištěný mzdový důchod“ neodpovídá ovšem skutečnému důchodu mzdovému, neboť statistika nemocenského pojištění nezachycuje skutečnost, že veliká část zaměstnaných osob je pojištěna níže, než odpovídá skutečné jejich mzdě. Na jedné straně započítávány jsou pro invalidní a starobní pojištění jen denní výdělky do 34.50 Kč, takže nemohou být ve statistice Ústřední sociální pojišťovny zachyceny částky vyšších výdělků. Na druhé straně nejsou následkem zvláštních ustanovení naturální požitky pojištěnců plně oceněny; to se týká velikých skupin, jako je zemědělské dělnictvo, služební v domácnostech, učňů a vůbec pracujících osob s nižší pracovní kvalifikací.

Tato studie se tedy může pokoušet jen o znázornění přibližného vývoje mzdového u nás; skutečné mzdy budou nepochybně o něco lepší, než vyplývá z udaných čísel.

Pro sledování skutečného vývoje mzdových poměrů stačí uvedené údaje jen na polovici. Z čísel nominálních mezd můžeme pak pomocí indexu životních nákladů — který je ovšem počítán jen pro Prahu — přibližně vypočítat vývoj mezd reálných, t. j. kupní síly mezd. Pomocí počtu nemocenských pojištěnců pak můžeme zhruba odhadovat i vývoj sumy vyplacených mezd a opět pomocí indexu životních nákladů vývoj kupní síly sumy vyplacených mezd. Všechny tyto propočty ovšem mohou být zatím jen prvním pokusem o sestavení mzdového vývoje v konjunkturním průběhu.

Vývoj nominálních a reálných mezd v Československu byl tento:

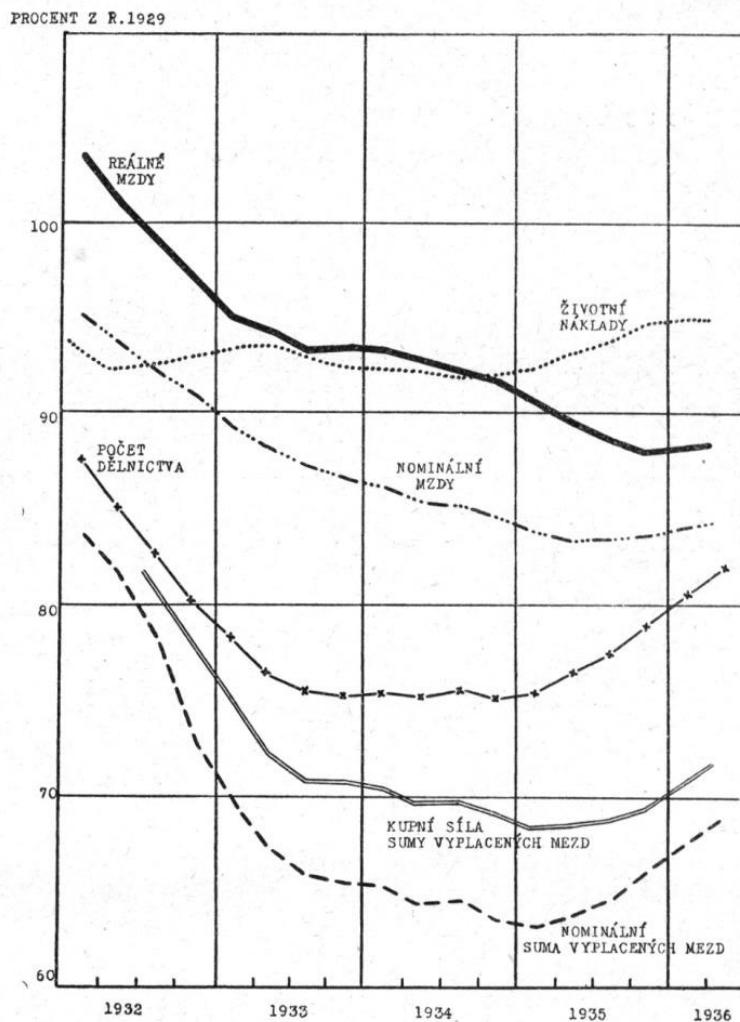
	Průměrná mzda na hlavu a den v Kč	Indexy, počítané při základě 1929 = 100, nominálních mezd	životních nákladů	reálných mezd
1929	19.11	100.0	100.0	100.0
1930	19.13	100.1	100.3	99.8
1931	18.66	97.6	95.8	101.9
1932	17.72	92.7	94.1	101.9
1933	16.72	87.5	93.1	93.9
1934	16.30	85.3	92.1	92.6
1935	15.92	83.7	93.6	89.4
1935, 1. čtvrtl.	15.72*)	83.8	91.5*)	91.6 90.6
2. „	15.83	82.6*)	93.1	88.7 89.6
3. „	16.07	82.9	95.2	87.1*) 88.7
4. „	16.05	83.8	94.4	88.8 88.1*)
1936, 1.	15.79	84.5	95.0	88.9 88.2
2. „	16.02	83.6	95.3	87.7 —
3. „ (zat.)	16.37	84.4	94.8	89.0 —

(Až na indexy životních nákladů jsou řady zbaveny vlivu roční doby. Druhá řada indexů reálných mezd je vyrovnána pomocí dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů.)

Nominální mzda v běžné méně činila v roce 1929 podle údajů Ústřední sociální pojišťovny průměrně na hlavu jednoho pojištěnce a na jeden pracovní den 19.11 Kč. Do roku 1935 klesla na

*) Nejnižší úroveň.

15·92 Kč, čili asi na 84%. Při dalším vývoji musíme mít na zřeteli, že výše mezd značně kolísala podle ročních období; od května do listopadu se pohybovala nad ročním průměrem a vrcholila většinou v říjnu. Podle údajů z listopadového čísla Předběžných zpráv statistického úřadu, která jsou vzata za podklad k diagramu na str. 668 a která nejsou zbavena vlivů ročních období, je viditelné, že v roce 1936 je mzdová úroveň vyšší než před rokem. Vyloučíme-li vlivy ročního období diferenční methodou, shledáme, že nejníže klesly nomi-

Vývoj mzdových poměrů v Československu.

(Podle indexů, počítaných na základě r. 1929 = 100 a zbavených vlivů roční doby.)

nální mzdy na jaře 1935, a to na 82·6% úrovně z roku 1929. Od té doby se zvýšily na 84·5% v prvním čtvrtletí 1936, načež z jara nastal malý pokles a v létě dosáhly výše 84·4%. Vyrovnané indexy pomocí dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů zaznamenávají nejnižší úroveň 83·3% v létě 1935, načež od podzimu 1935 nastává vzestup na 83·4%, jenž trvá až do dubna 1936, kdy index činil 84%. Z tohoto měření je viditelné, že výše nominálních mezd od poloviny r. 1935 stoupá.

Životní náklady neklesly v té míře jako nominální mzdy. V roce 1934 činily v běžné měně 92·1% úrovně z roku 1929, načež

v roce 1935 stoupaly na 93.6% a do jara 1936 dále na 95.3%. Jelikož sezonní výkyvy životních nákladů jsou celkem malé, je lepší neocíšťovat řadu těchto indexů od vlivů ročního období.

R e á l n o u m z d u počítáme tak, že nominální mzdu dělíme životními náklady a násobíme stem. Proti roku 1929 klesla v roce 1935 reálná mzda na 89.4% a nejnižše klesla (po očištění vlivů ročního období pomocí diferenční methody) v létě 1935 na 87.1%. Do léta 1936 stoupala na 89%. Vyrovnaná řada pomocí dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů má nejnižší úroveň 88.1% ve čtvrtém čtvrtletí 1935, načež se index v prvním čtvrtletí 1936 zvýšil na 88.2% a do dubna 1936 na 88.5%. Nesporně se tedy také reálné mzdy do léta 1936 zlepšily, ale jisté také je, že kupní síla dělníka — ovšem jen zaměstnaného — je proti roku 1929 o 11% nižší. K tomu přirozeně třeba připočísti daleko větší pokles kupní síly osob nezaměstnaných, chceme-li měřiti kupní sílu dělnictva jako celku.

S u m y v y p l a c e n ý c h m e z d se dopočteme, znásobíme-li průměrnou denní nominální mzdu počtem nemocenských pojištenců (zaměstnaných) a počtem pracovních dní. O počtu pracovních dní nemáme však dosud žádné statistiky. Následkem toho můžeme sumu vyplacených mezd odhadnouti jen přibližně, násobíme-li index nominálních mezd indexem počtu nemocenských pojištenců a součin dělíme stem. Při tom největší chyby pramení z toho, že počet pracovních dní není u všech pojištenců stejný.

Podle tohoto způsobu výpočtu vychází tento index a tato absolutní výše sumy vyplacených mezd:

	Indexy, počítané na základě r. 1929 = 100:				Odhad sumy vyplacených mezd (nominálně) v milionech Kč
	nemocenských pojištenců	nominální mzdy	sumy vyplacených mezd nominálně	reálně	
1929	100.0	100.0	100.0	100.0	14983**)
1930	95.5	100.1	95.6	97.3	14324
1931	92.4	97.6	90.2	94.1	13515
1932	83.2	92.7	77.1	81.9	11552
1933	75.4	87.5	66.0	70.9	9889
1934	75.0*)	85.3	64.1	69.5	9573**)
1935	76.5	83.7	64.0	68.3	9573
1935, 1. čtvrtl.	75.5	83.9	63.3	69.2	—
2. „	75.4	82.6*)	62.3*)	66.9*)	—
3. „	77.7	82.9	64.4	67.6	—
4. „	79.4	83.8	66.5	70.4	—
1936, 1. „	81.5	84.5	68.9	72.5	—
2. „	81.0	83.6	67.7	71.0	—
3. „	83.2	84.4	70.2	74.1	—

Nominální výše sumy vyplacených mezd klesla proti roku 1929 v roce 1934 na 64.1% a v roce 1935 na 64%, jelikož přírůstek zaměstnanosti v roce 1935 byl provázen poklesem nominální mzdy. Na nejnižší úroveň 62.3% klesla ve druhém čtvrtletí 1935 a od té doby

*) Nejnižší úroveň.

**) Podle údajů ministra sociální péče Nečase ve sněmovně dne 10. září 1936. Ostatní údaje tohoto sloupcu jsou vypočteny podle předešlých indexů.

stoupala až na 68·9% v prvním čtvrtletí 1936, načež ve druhém čtvrtletí se dostavil pokles na 67·7% a ve třetím čtvrtletí nový vzestup na 70·2%. Reálná výše sumy vyplacených mezd, čili kupní síla její klesla do jara 1935 na 66·9% a do léta 1936 se zase zvýšila na 74·1%. Skutečná suma vyplacených mezd podle sdělení ministra sociální péče ve sněmovně činila v roce 1929 14.983 milionů Kč a do roku 1934 klesla na 9.573 miliony Kč. Stejnou částku lze odhadnout i pro rok 1935, zatím co pro rok 1936 lze počítati se vzestupem asi o 1 miliardu Kč. Všechny tyto sumy jsou vypočteny na základě pojištěných mezd. Jak bylo však v úvodu řečeno, je skutečná mzda vyšší, takže nepochybňě byla i suma vyplacených mezd vyšší.

Mezinárodní srovnání.

Mzdová část patří k nejslabším v mezinárodní hospodářské a sociální statistice. Statistiky skutečných nominálních mezd, t. j. skutečně vyplacených mzdových částek, máme jen z Unie severoamerické, a to jen z 25 hlavních průmyslových odvětví (pramen: „Survey of Current Business“, říjnové číslo 1936), z Japonska (podle „Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich 1936“) a nyní také z Československa. Ostatní země uveřejňují většinou jen pohyb mezd sazebníkových. Kromě toho však uveřejňuje Německo a Unie severoamerická sumu pracovních důchodů z mezd a služného. V těchto částeckách jsou obsaženy všechny platové příjmy soukromých úředníků i úředníků s nejvyššími platy. Soukromé úřednictvo s nejvyššími platy sice tvoří jen nízký zlomek z celkového počtu, přece však zmíněné údaje z Německa a Ameriky nepředstavují absolutní výši m e z d, nýbrž znázorňují jen zhruba vývoj jejich nominální výše. V diagramech na str. 671 a 672 znázorněn je obrazně vývoj v Československu ve srovnání s vývojem v Německu a v Unii severoamerické. Při tom opakuji, že jde o p o k u s, neboť při nesourodosti statistického materiálu z různých zemí nelze docílit potřebného souhlasu statistické základny.

Úroveň nominálních mzd se v Československu dlouhou dobu uhajovala lépe než v Německu, nebo dokonce než v Americe. Poměrná výše proti r. 1929 je ještě dnes značně nad úrovní německou a byla do nedávna nad úrovní v Americe.

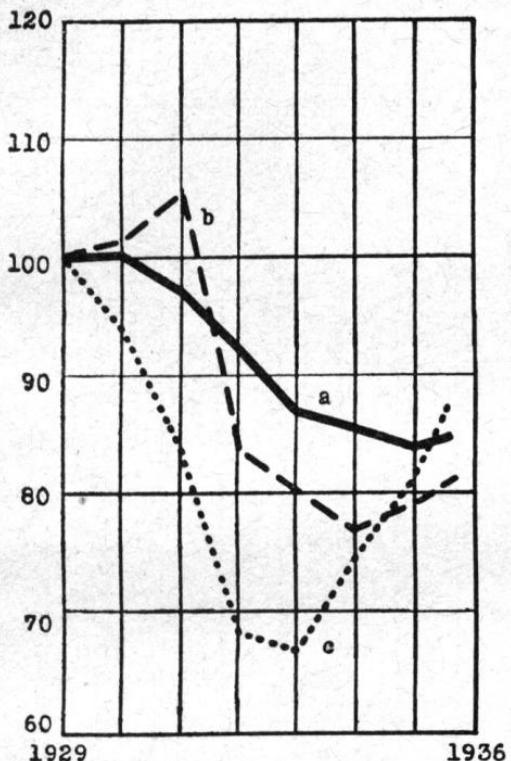
V Československu však klesly nejen nominální mzdy, ale také i životní náklady. Zatím co u nás dosahují životní náklady 95%, v Německu 81% a v Americe 83% úrovně z r. 1929.

Následkem toho jsou reálné mzdy v Československu v poslední době značně nepříznivější než v Americe a v Německu. Zatím co v Americe již reálné mzdy překročily výši z r. 1929 a v Německu jsou nepatrнě pod ní, u nás dosahují teprve 89%. Při tom zaměstnanost v Československu, t. j. počet osob, které užívají reálné mzdy, stoupla podstatněji teprve v r. 1936, kdežto v Německu a v Unii severoamerické se zvýšila značněji již před 3 roky a počet zaměstnanců v Německu dosáhl již výše z r. 1929.

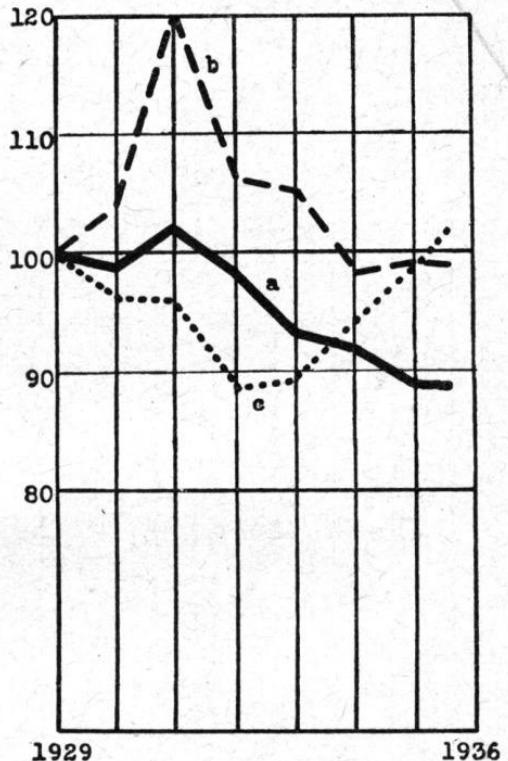
Nominální výše celého mzdového důchodu (sumy vyplacených mezd) klesala v Německu a v Americe daleko

prudčeji než u nás, ale za to začala opět stoupat dříve a silněji než u nás. V Německu dosahuje dnes výše 75% a v Americe 71%, u nás teprve 69% částky z r. 1929.

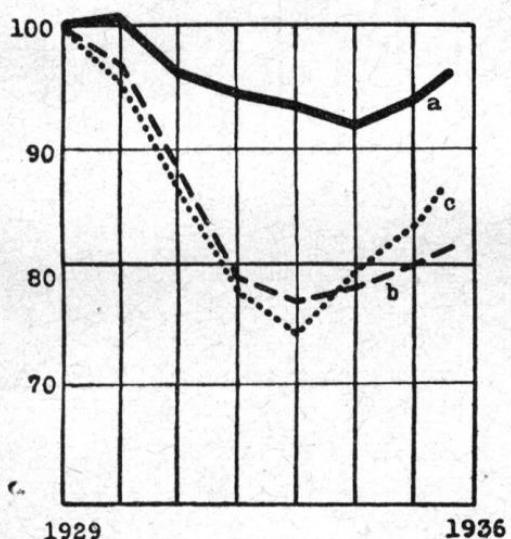
Nominální mzdy:

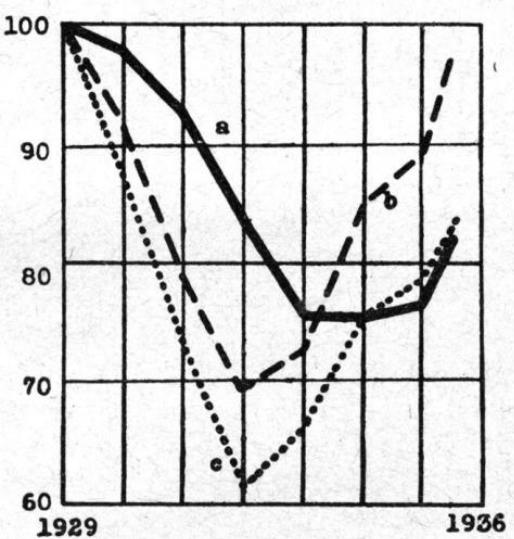
Reálné mzdy:

Životní náklady:

Zaměstnanost:

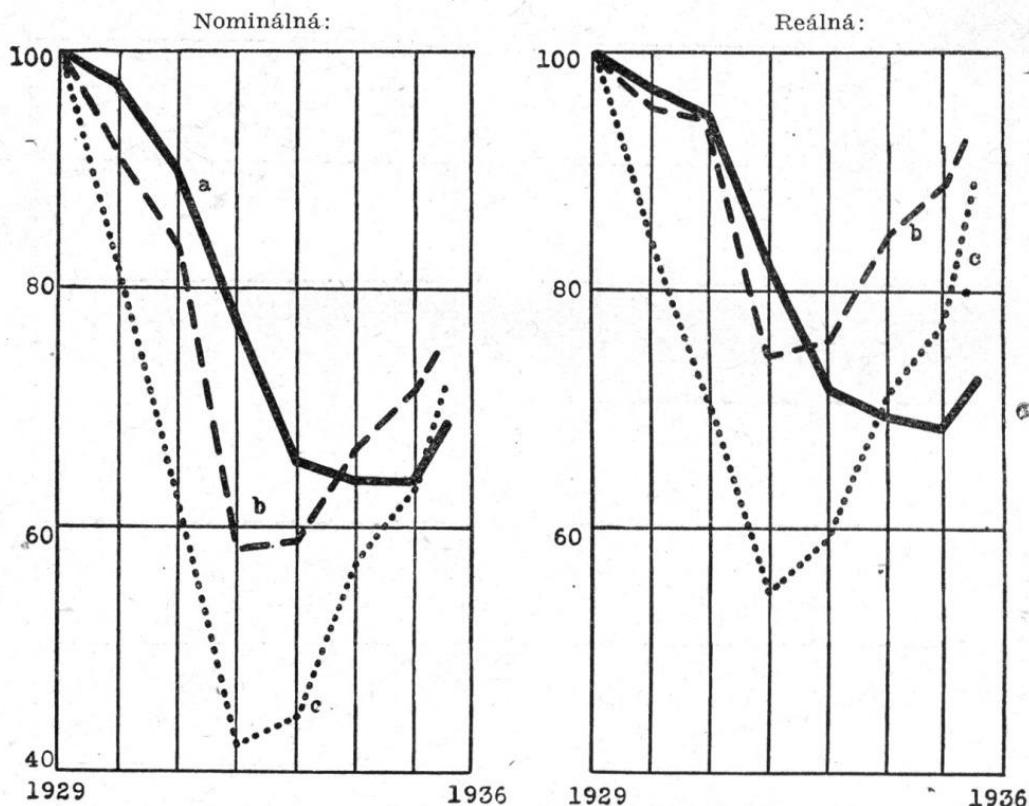
Mzdy, životní náklady a zaměstnanost v Československu, Německu a Unii severoamerické.

(Podle indexů, počítaných na základě r. 1929 = 100. Všude jsou základní čísla v běžných měnách. Křivky a) ukazují vývoj v Československu, b) v Německu, c) v Unii severoamerické.)

Zcela jiný je však vývoj koupní síly mzdového důchodu, t. j. toho, co dělnictvo v celku za sumu vyplacených mezd koupí. Koupní síla suma vyplacených mezd činí v Německu již 92%, v Unii severoamerické 89% a v Československu 72%.

Dosud jsme srovnávali mzdový vývoj, pokud se dotýká dělníka. Pro soutěživost jednotlivých zemí ve vývozu jsou však rozhodné ještě jiné okolnosti, které dělník nepocituje, ale s nimiž musí počítat vývozce.

Nominální mzdy ve zlatě klesly v Japonsku proti r. 1929 až na 33%, přičemž však reálné mzdy neklesly nikdy pod úroveň z r. 1929. V Americe klesly nominální mzdy ve zlatě do r. 1934 na 42% a do r. 1936 se zvýšily na 51%. Také zde se pohybují reálné mzdy kol 100%. V Anglii poklesla sazebníková mzda ve

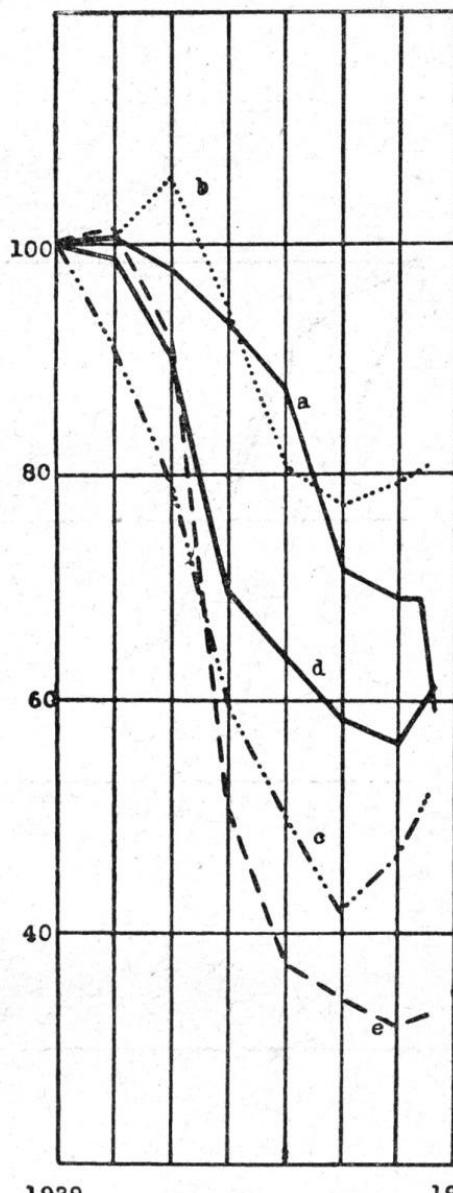

Suma vypłacanych mezd.

(Podle indexů počítaných na základě r. 1929 = 100. — Křivka a) znázorňuje vývoj v Československu, b) v Německu, c) v Unii severoamerické.)

zlatě do r. 1935 na 57% a v r. 1936 se zvedla teprve na 61%. Reálná mzda — pokud ji lze posuzovati podle tarifních mezd — měla tu zcela mimořádný vývoj. Následkem setrvávání na sazebníkových mzdách stoupaly reálné mzdy při současném značném poklesu životních nákladů v letech 1931/32 ve srovnání s r. 1929 skoro na 160%. V r. 1933 nastal pokles na 128%, v r. 1934 na 110%, v r. 1935 na 95% a v r. 1936 na 87%. Je viditelné, jak veliké vzniklo napětí, které nakonec vedlo ke zvyšování nominálních mezd a k mzdovým bojům. Zcela jinak než v Americe, Anglii a Japonsku se vyvíjely mzdy ve zlatě v Německu a v Československu. V Německu dosahuje výše nominálních mezd ve zlatě asi 80% úrovně z r. 1929. Je to tedy úroveň, která by způsobila vývoz soutěže naprostě neschopným, kdyby nebylo jeho podpora jinými prostředky, na které doplácí vnitrozemský spotřebitel. V Českoslovinsku poklesly mzdy ve

zlatě po první devaluaci na 70 % úrovně z r. 1929 a nyní po druhé devaluaci pod 60 %. Tím jsme se dostali v oboru mzdovém na úroveň anglickou a pro přítomnou dobu jsme také vyrovnnali předskok, který měl německý vývozce z různých druhů podpor vývozu. Pořád ještě však jsou naše mzdy ve zlatě vyšší než v Unii severoamerické a značně vyšší než v Japonsku.

Nominální mzdy ve zlatě.

1929

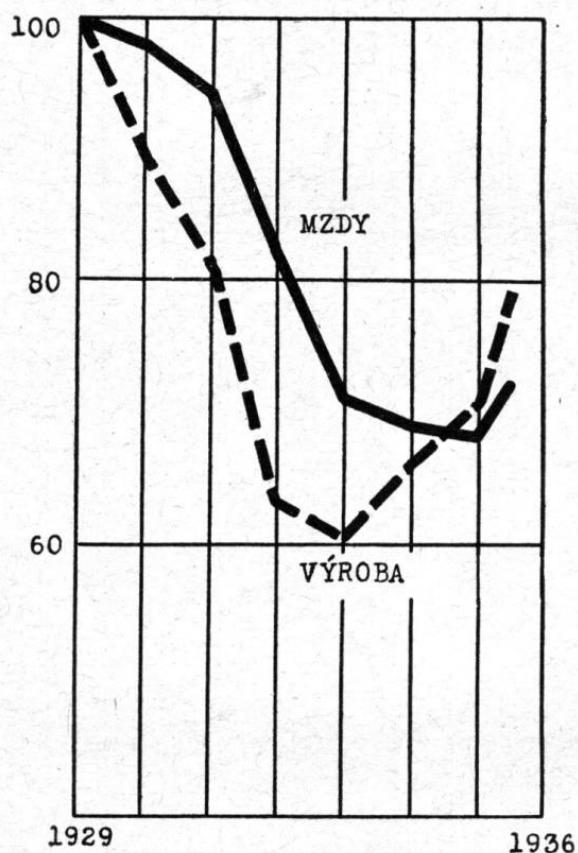
1936

(Podle indexů, počítaných na základě r. 1929 = 100. — Křivka a) představuje vývoj v Československu, b) v Německu, c) v Unii severoamerické, d) v Anglii, e) v Japonsku.)

Není zde místa pro srovnávání a *solutní* výše nominálních mezd v jednotlivých zemích. Jsou mezi nimi veliké rozdíly a bude zapotřebí zvláštního důkladného rozboru, abychom prozkoumali úroveň životní míry v Československu uprostřed světového společenství. Je pravděpodobné, že tento rozbor nedopadne pro nás příznivě, ale je ho zapotřebí, abychom poznali skutečnost a abychom toto poznání učinili východiskem hospodářské politiky směřující za cílem povznesení životní úrovně.

Vztah mezi kupní silou sumy vyplacených mezd a spotřebou.

Kupní síla mzdových důchodů je klíčem k porozumění, proč jednotlivé konjunkturní křivky probíhají tak rozdílně, tedy proč na příklad křivka průmyslové výroby již 3 roky stoupá, kdežto jiné konjunkturní křivky dosáhly v poslední době teprve nejnižší krisové úrovni a křivka spotřeby většiny statků byla nejnižše teprve v r. 1934 a zčásti až v r. 1935. Vysvětlení je prostě v tom, že obyvatelé měli teprve v letech 1934 a 1935 nejmenší kupní schopnost, čili mohli nejméně spotřebovat. Že vývoj spotřeby všech statků časově plně nesouhlasí, toho příčiny jsou několikeré. Je to jednak rozdílná naléhavost spotřeby, jednak nedostatky mzdové statistiky, zvláště nedo-

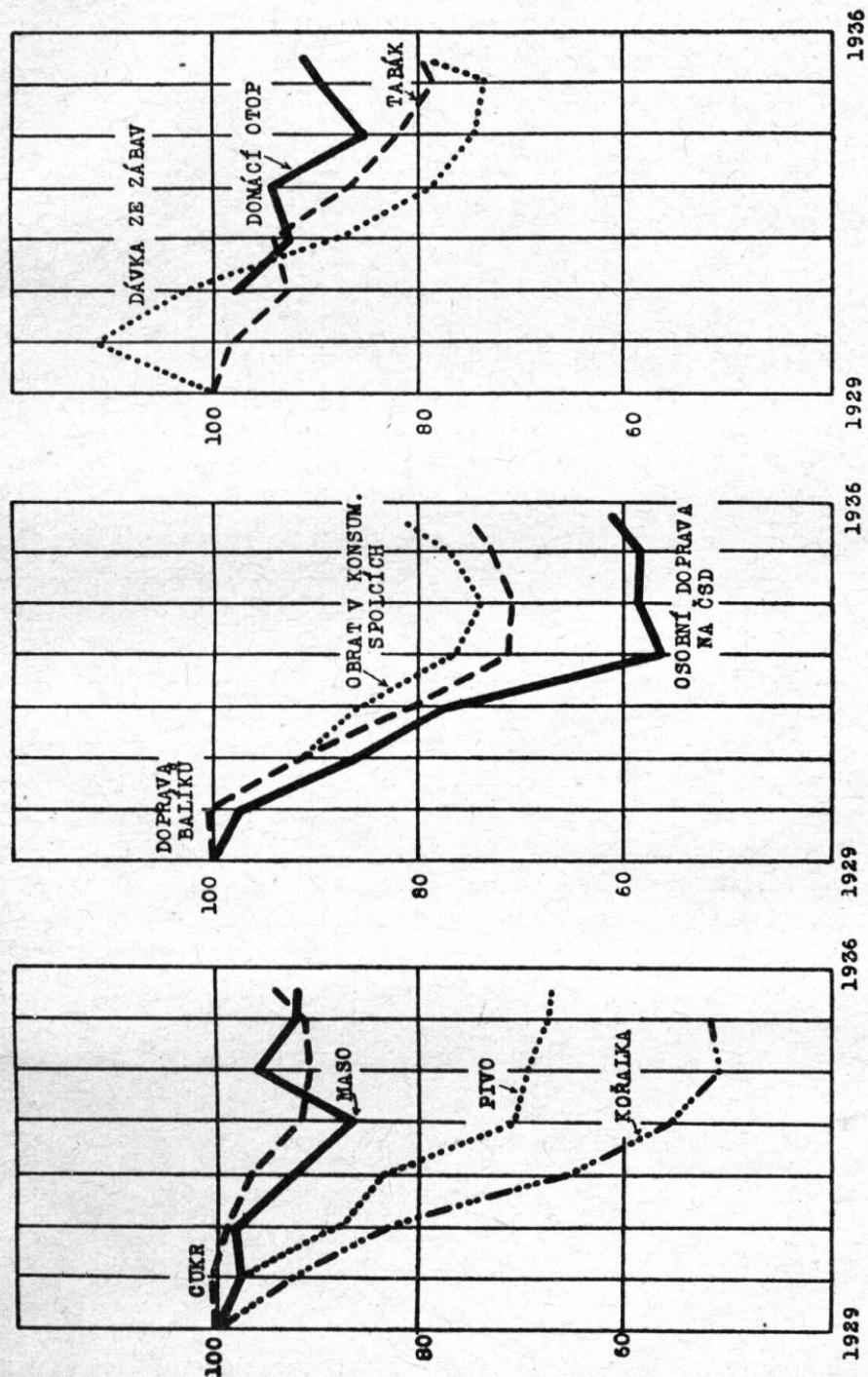

Kupní síla
sumy vyplacených mezd
a průmyslová výroba.
(Podle indexů, počítaných na základě
r. 1929 = 100.)

statky výpočtu celkové sumy vyplacených mezd. Dále třeba podotknouti, že z celkového počtu zaměstnaných osob je do statistiky pořazata toliko polovina, kdežto druhá polovina není pojistěna pro případ nemoci. Posléze nelze dobré zachytiti při našich odhadech skutečný počet pracovních dnů a rozsah zkrácené pracovní doby. Konečně index životních nákladů není počítán pro celý stát, nýbrž jediné pro Prahu. Je pravděpodobné, že vývoj reálných mezd byl již v r. 1935 příznivější, než ukazuje nás schematický výpočet a že také kupní síla mzdového důchodu byla větší.

Nejodolnější je přirozeně spotřeba nejnezbytnějších statků. Nemáme bohužel dokonalé statistiky spotřeby nejdůležitějších statků, zvláště chleba, mouky a zemáků. Je však pravděpodobné, že spotřeba těchto statků se pohybovala zhruba na úrovni spotřeby cukru a

masa, která činila v r. 1936 93% a 91% spotřeby z r. 1929. Pokles je tedy poměrně malý. Také spotřeba uhlí pro domácí otop odpovídala asi 90% úrovně z r. 1929. Daleko hlouběji se snížila spotřeba statků zbytných. Výdaje za tabák klesly na 79%, výnos dávky ze

Vývoj spotřeby v Československu.
(Podle indexů, počítaných na základě r. 1929 = 100 a zbavených vlivu roční doby.)

zábav na 78%, spotřeba piva na 67% a kořalky na 52%. Také osobní doprava na železnicích byla krisí hodně postižena. Počet dopravných osob dosáhl teprve 61% počtu z r. 1929. Doprava balíků na poště v tuzemsku se v r. 1936 zvedla teprve na 74% a obrat v konsumních spolkách stoupil na 81%.

Všechny spotřební krivky s výjimkou spotřeby masa a piva byly v r. 1936 na vzestupu, jenž zčásti začal již v r. 1935. Vzestup

sumy vyplacených mezd v r. 1936 asi o 1 miliardu Kč se zračí ve zvýšení spotřeby. Jestliže při tom nestoupá také spotřeba piva a masa, jsou toho příčiny jiné než konjunkturální povahy. U spotřeby piva působilo poměrně studené léto a u spotřeby masa nedostatečný příhon dobytka na trhy, jenž následoval po suchých letech 1934 a 1935, když dobrá úroda píce v r. 1936 umožňovala doplňování početního stavu dobytka v zemědělství. Jakmile odpadnou tyto příčiny, které nemají nic společného s vývojem konjunktury, dostaví se i zde vzestup spotřeby. —

Celý tento rozbor se týká období před druhou devaluací naší měny. O důsledcích této měnové úpravy se zatím nedá nic určitého říci.

K. Uhlig.

NOVÝ POŠTOVNÍ ŘÁD A SAZEBNÍK.

Základ poštovního práva spočívá na zákonech z roku 1837 pro země historické a na maďarském zákoně z roku 1850 pro Slovensko s Podkarpatskou Rusí. Jde tedy o normy úctyhodného stáří, které nemohou přirozeně hověti potřebám dnešní doby.

Zákony tyto neupravují poměr mezi použivateli pošty a poštovní správou. Poslední úpravu v tomto směru obsahuje poštovní řád z roku 1916 a na Slovensku „Pravidla poštovní dopravy“. Je přirozené, že poměry na poštách se za stoleté platnosti základních předpisů naprostě změnily, hlavně v dobách poválečných. Stačí poukázati na zákon z roku 1922 č. 404 a na vládní nařízení z roku 1924 č. 206, na základě tohoto zákona vydané, jimiž byla čsl. pošta prohlášena podnikem, který má být spravován podle zásad obchodního hospodaření. Citované normy ukazují na správné pochopení příslušných činitelů, že určité státní podniky, mají-li vyhovovati široké veřejnosti, musí upustit od přísné byrokracie a všemožně se vynasnažiti, aby jejich vedení odpovídalo zásadám soukromého podnikání.

Očekávali jsme, že nejdříve bude vydán nový poštovní zákon, který by odpovídal této snahám. Zatím však se musíme spokojit dílčí úpravou, k níž byl dán základ vládním nařízením o používání pošty č. 175 z roku 1936 a v němž je pokračováno právě projednávanou osnovou nového poštovního řádu a osnovou nových poštovních poplatků. Rozeběřeme si podrobně uvedené předpisy:

I. Vládní nařízení o používání pošty.

Citované vládní nařízení č. 175 z r. 1936 určuje v § 1 rozsah činnosti pošty, a to souhlasně s dnešním stavem. Úprava podmínek, za kterých lze pošty používat, bude podle § 2 stanovena poštovním řádem, který vydá ministerstvo pošt; dříve však musí jednat o něm s ministerstvem obchodu, které má zastupovati zájmy všech zájemců. Nařízení pamatuje na řádné uveřejnění všech ustanovení a předpisuje, že poštovní řád, jakož i ustanovení tento řád doplňující nabývají platnosti dnem vyhlášení ve věstníku ministerstva pošt a telegrafů, při čemž je ministerstvo povinno starati se o jejich uveřejnění denním tiskem, vyhláškami a pod. Poštovní řád a doplňující ustanovení platí i pro poštovní styk s cizinou, pokud ovšem Čmluva a ujednání Světové poštovní unie nestanoví předpisy odlišné.